

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie zielonej księgi Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie — Warianty działań na szczeblu UE**

COM(2007) 354 wersja ostateczna

(2008/C 120/09)

Dnia 29 czerwca 2007 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

*Zielonej księgi Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie — Warianty działań na szczeblu UE”.*

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Ochrony Środowiska, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 27 listopada 2007 r. Sprawozdawcą był Frederic Adrian OSBORN.

Na 440. sesji plenarnej w dniach 12 i 13 grudnia 2007 r. (posiedzenie z dnia 12 grudnia 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 127 do 1 — 2 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

## 1. Streszczenie i zalecenia

1.1 Zmiany klimatyczne stanowią jedno z największych wyzwań, przed którymi stoi świat w XXI wieku. Głównym priorytetem są działania mające na celu ograniczenie tych zmian poprzez zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Jednak ważne jest także zaplanowanie zawczasu dostosowań do zmian, które obecnie stały się nieuniknione. Zielona księga jest pożądanym pierwszym krokiem Europy w kierunku sprostania tej sytuacji.

1.2 EKES zaleca ustanowienie ogólnej europejskiej strategii adaptacyjnej jako ram określających działania, które powinny zostać podjęte na szczeblu europejskim i krajowym oraz przez inne podmioty.

1.3 Zdaniem EKES-u podczas opracowywania europejskich i krajowych strategii adaptacyjnych należy uwzględnić następujące kluczowe punkty:

- Strategie powinny obejmować planowanie związane ze wszystkimi tematami wskazanymi w zielonej księdze, w tym ochronę obszarów przybrzeżnych, powódzie i susze, zasoby wodne, pożary, zdrowie publiczne, rolnictwo i różnorodność biologiczną, użytkowanie gruntów i planowanie infrastruktury, budownictwo itp.
- Konieczność adaptacji powinna pociągać za sobą znacznie większy udział budżetu europejskiego w przyszłych programach, a także powinna ona zostać uwzględniona w kryteriach oceny programów i projektów.
- UE i jej państwa członkowskie powinny poświęcić znaczące nowe i dodatkowe środki wspomagające adaptację w krajach rozwijających się.
- Strategie w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych i łagodzenia ich skutków muszą być ze sobą zgodne i wzajemnie się uzupełniać. Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem powinny być głównym narzędziem stosowanym do ustalania priorytetów.

— Należy znacznie zwiększyć liczbę badań europejskich nad skutkami zmian klimatycznych oraz nad adaptacją.

— Europejskie społeczeństwo obywatelskie, w tym konsumenci i szerokie kręgi społeczne, powinno być zaangażowane na większą skalę, by szerzyć wśród opinii publicznej lepsze zrozumienie problemów związanych ze zmianami klimatycznymi oraz upowszechniać zmiany zachowań, które będą konieczne do ograniczenia dalszych zmian klimatu oraz do dostosowania się do zmian, które są obecnie nieuniknione.

— Należy ustanowić niezależny organ w celu monitorowania postępów w adaptacji do zmian klimatycznych i łagodzeniu ich skutków oraz utrzymania presji ukierunkowanej na konieczne działania i realizację zobowiązań.

## 2. Uwagi ogólne

2.1 Zmiany klimatyczne stanowią jedno z największych wyzwań, przed którymi stoi świat w XXI wieku.

2.2 Do tej pory koncentrowano się przede wszystkim na próbach łagodzenia skutków zmian klimatycznych poprzez ograniczanie emisji gazów cieplarnianych. Jednak obecnie staje się coraz bardziej oczywiste, że same emisje z przeszłości spowodują znaczne dalsze ocieplenie atmosfery i mórz w następnym stuleciu i w późniejszym okresie. Będzie to miało poważny wpływ na warunki klimatyczne i pogodowe oraz na środowisko fizyczne i naturalne na całym świecie. Dlatego musimy obecnie skupić się bardziej na tychże nieuniknionych skutkach globalnego ocieplenia i zmiany klimatu oraz na tym, w jaki sposób najlepiej się do nich dostosować.

2.3 Takie działania nie mogą osłabić wysiłków związanych z ograniczaniem emisji w celu łagodzenia dalszych zmian klimatycznych. Wręcz przeciwnie, właściwe zrozumienie tego, jak trudna mogłaby stać się adaptacja, powinno pomóc we wzmocnieniu determinacji wszystkich do osiągnięcia znacznego zmniejszenia emisji. Zezwolenie na dalszy niekontrolowany wzrost emisji skazałoby przyszłe pokolenia na bardziej bolesną i kosztowną adaptację.

2.4 Strategie w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych i łagodzenia ich skutków muszą być ze sobą zgodne i wzajemnie się uzupełniać. Musimy opracować wiarygodne i możliwe do zrealizowania strategie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do akceptowalnego poziomu lub zakresu w realistycznym terminie. Strategie adaptacyjne muszą nakreślić, w jaki sposób świat może najlepiej przystosować się do najbardziej prawdopodobnego zakresu zmian klimatycznych, jaki wynika z konkretnych celów w zakresie ich łagodzenia. Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem powinny być głównym narzędziem stosowanym do ustalania poziomu koniecznych działań oraz kolejności priorytetów.

2.5 Zielona księga Komisji w sposób pomocny wyszczególnia wiele sektorów, które będą dotknięte zmianami klimatycznymi oraz wskazuje rodzaj kwestii, jakie pojawiają się w przyszłości.

2.6 Zdaniem EKES-u istnieją poważne argumenty przemawiające za ustanowieniem ogólnej europejskiej ramowej strategii obejmującej szereg zagadnień związanych z adaptacją oraz określającej działania, które powinny zostać podjęte na szczeblu europejskim i krajowym oraz przez inne podmioty.

2.7 Taka europejska strategia adaptacyjna powinna wzywać do stworzenia w odpowiednim terminie krajowych strategii adaptacyjnych, a następnie przygotowywania regularnych sprawozdań krajowych z jej realizacji.

2.8 Europejska strategia adaptacyjna będzie musiała mieć silny wymiar zewnętrzny określający, w jaki sposób Europa planuje pomóc innym częściom świata w radzeniu sobie z problemami w zakresie adaptacji.

2.9 Europa będzie potrzebowała silnych i niezależnych rozwiązań instytucjonalnych, aby zorganizować niezbędne badania i monitorowanie oraz zobowiązać organy polityczne do podjęcia zawnazawczasu koniecznych działań. Społeczeństwo obywatelskie musi być w pełni zaangażowane w prace tych instytucji.

### 3. Uwagi szczegółowe

3.1 EKES uważa, że konkretne obszary działania określone w zielonej księdze są zasadniczo właściwe. W nawiązaniu do zielonej księgi EKES zaleca Unii Europejskiej i jej państwom członkowskim, aby opracowały już teraz konkretne programy i działania w każdej z tych dziedzin w ramach swoich ogólnych strategii. Należy wyznaczyć harmonogramy i plany, a także zmobilizować odpowiednie zasoby finansowe.

3.2 W wypadku większości zagadnień główna odpowiedzialność za zorganizowanie odpowiednich prac będzie spoczywać na władzach krajowych i lokalnych. Jednakże również Unia Europejska powinna odgrywać ważną rolę w ustalaniu ram oraz stymulowaniu i wspieraniu krajowych wysiłków w zakresie adaptacji. Komitet sugeruje w szczególności, że UE powinna:

- Przeprowadzić szczegółowe badania i monitoring w celu dostarczenia bardziej szczegółowych prognoz i scenariuszy dotyczących prawdopodobnego tempa i wpływu zmian klimatycznych w różnych częściach Europy oraz pomagać w koordynacji poszczególnych badań nad tymi kwestiami podejmowanych na różnych szczeblach w całej Europie.
- Opracować metodologię oceny wpływu i formułowania odpowiednich strategii adaptacyjnych, a także promować

wymianę doświadczeń i sprawdzonych rozwiązań w tym zakresie.

- Stymulować rozwój krajowych, regionalnych i lokalnych strategii adaptacyjnych oraz planów realizacji, a także zachęcać do rozpowszechniania sprawdzonych rozwiązań i doświadczeń w oparciu o przeprowadzone już działania na różnych szczeblach.
- Określić kwestie transgraniczne, które mogą wymagać koordynacji działań między sąsiadującymi krajami lub w obrębie Europy (na przykład przenoszenie poszczególnych społeczności lub działalności rolniczej bądź innej działalności gospodarczej; ochrona siedlisk i różnorodności biologicznej; wsparcie praktyczne w wypadku poważnych powodzi, pożarów, epidemii itp.).
- Oszacować różne skutki ekonomiczne zmian klimatycznych w różnych częściach Unii oraz potrzebę wsparcia programów adaptacyjnych z Funduszu Spójności lub z funduszy strukturalnych.
- Oszacować różne skutki zmian klimatycznych dla gospodarstw domowych i jednostek, a także MŚP oraz ocenić, czy rozwiązania w zakresie ubezpieczenia i odszkodowań w UE są odpowiednie.
- Wskazać wszelkie obszary, w których prawodawstwo lub inicjatywy europejskie mogłyby odegrać korzystną rolę, np. poprzez ustanowienie standardów oceny potencjalnych skutków zmian klimatycznych, a także właściwych reakcji na nie.

### 4. Uwagi na konkretne tematy

4.1 **Ochrona obszarów przybrzeżnych** — Poziom morza podniesie się w wyniku topnienia lodów i zwiększy się temperatura wody w morzach. W niektórych miejscach może być konieczne utworzenie lub wzmocnienie barier fizycznych w celu ochrony łąd i obszarów zamieszkałych. Na innych obszarach sterowane wycofywanie i rekonstrukcja ochronnych nadmorskich obszarów zalewowych mogą być powiązane z przenoszeniem osób zajmujących zagrożone nieruchomości.

4.2 **Powódzie** — Zmiany klimatyczne prawdopodobnie doprowadzą do większej zmienności pogody z dłuższymi okresami suszy przerywanymi sporadycznymi intensywnymi opadami deszczu powodując szybkie spływanie wody i powódzie. Plany ochrony przeciwpowodziowej powinny być aktualizowane z uwzględnieniem nowych warunków pogodowych. W niektórych przypadkach konieczne będą nowe programy dotyczące prac w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. W innych może powstać potrzeba stworzenia lub przywrócenia odpowiednich obszarów zalewowych i zlewisk w celu zebrania wody pochodzącej z powodzi. Być może trzeba będzie ograniczyć zabudowę na takich obszarach, a także rozważyć możliwość delokalizacji.

4.3 **Zasoby i niedobory wody** — W wielu częściach Europy zasoby wodne już są niewystarczające, a niedobory te prawdopodobnie staną się bardziej dotkliwe, ponieważ zmiany klimatyczne doprowadzą do dłuższych okresów charakteryzujących się niskimi opadami i suszami. Może zaistnieć potrzeba podjęcia środków w zakresie udostępnienia nowych źródeł wody na dotkniętych obszarach (np. poprzez odsalanie lub

przesył na duże odległości), a także bardziej efektywnego zarządzania zużyciem wody. Należy wzmocnić zachęty do propagowania efektywnego zużycia wody (w tym ustalanie cen wody). Może być także konieczne zniechęcanie do działalności takiej jak intensywne rolnictwo lub turystyka na najbardziej dotkniętych obszarach. (EKES przygotowuje obecnie oddzielną, bardziej szczegółową opinię w sprawie niedoboru wody i susz.).

4.4 Ryzyko i częstotliwość występowania groźnych pożarów rośnie już w obszarach, takich jak południe Europy, których klimat staje się coraz bardziej gorący i suchy. Zagrożenie to może przybrać na sile wraz z dalszym wzrostem temperatur. Konieczne będzie wzmocnienie i lepsza koordynacja działań ochronnych i systemów reagowania. (EKES przygotowuje oddzielną, bardziej szczegółową opinię w sprawie katastrof naturalnych i ochrony ludności).

4.5 **Zdrowie publiczne** — Zmiany klimatyczne mogą mieć wiele różnych konsekwencji dla zdrowia publicznego. Mogą one spowodować szerokie rozpowszechnianie się wektorów chorób, w tym szczególnie przemieszczanie się na północ wielu chorób, które wcześniej ograniczone były do regionów tropikalnych. Skrajne temperatury mogą również wywierać bardziej bezpośredni wpływ. Należy sporządzić plany przygotowań do tych zmian.

4.6 **Rolnictwo** — Rolnictwo będzie bardzo silnie dotknięte zmianami klimatycznymi. Zmiany temperatury oraz poziomu opadów wpłyną na przydatność gruntów do różnych celów rolniczych i doprowadzą do znaczących zmian w jakości i ilości uzyskiwanej produkcji oraz, co za tym idzie, funkcjonalności różnych systemów rolnych w różnych częściach Europy.

4.6.1 Ocena stanu WPR, która ma zostać przeprowadzona w 2008 r., powinna stworzyć możliwość dokonania dalszych zmian tak, aby zachęcać rolników do dostosowania swoich praktyk rolniczych do nadchodzących zmian klimatycznych.

4.6.2 Należy rozszerzyć badania z zakresu rolnictwa nad nowymi uprawami i metodami upraw bardziej dostosowanymi do nowo powstających warunków klimatycznych. Podobnie, powinno się dokonać oceny wpływu zmian klimatycznych na perspektywy hodowli zwierząt w różnych częściach Europy, uwzględniając sposoby sprostania rozpowszechnianiu się chorób wywołanemu zmianami klimatycznymi. (EKES przygotowuje wkrótce oddzielną, bardziej szczegółową opinię w sprawie zmian klimatycznych i rolnictwa).

4.7 **Różnorodność biologiczna** — Zmiany klimatyczne spowodują poważne zmiany w środowisku, w którym występują rośliny i zwierzęta w całej Europie. W niektórych przypadkach poszczególne gatunki nie będą w stanie przetrwać w zmienionych warunkach lub staną się poważnie zagrożone. Niektóre gatunki mogą z powodzeniem przenosić się na nowe obszary w wyniku naturalnych procesów. Inne będą potrzebowały pomocy podczas tego przejścia, aby mogły przetrwać. Należy zaktualizować obowiązujące strategie i programy dotyczące różnorodności biologicznej oraz zasoby przeznaczone na ich realizację, jeżeli przejście to ma zostać zrealizowane bez poważniejszej utraty poszczególnych gatunków.

4.8 **Drzewa i lasy** — Zmiany klimatyczne wywrą także znaczny wpływ na drzewa i lasy. Niektóre obszary staną się mniej korzystne dla określonych gatunków. Inne obszary mogą

natomiast stać się bardziej przyjazne dla innych gatunków. Trzeba będzie odpowiednio dostosować programy sadzenia, przesadzania, pielęgnacji drzew i gospodarki leśnej.

4.9 **Planowanie przestrzenne** — Planowanie miast i innych osiedli, a także transportu i infrastruktury będzie coraz bardziej wymagało uwzględnienia zmian temperatury i pogody. Kwestie te muszą zostać wzięte pod uwagę podczas ustanawiania standardów, a także w praktyce zawodowej i szkoleniach. Poszczególne programy i projekty zabudowy będą także wymagały uwzględnienia tych skutków zmian klimatycznych. Będzie trzeba odpowiednio dostosować metodologię oceny wpływu.

4.10 **Budownictwo** — Sektor nieruchomości i budownictwa będzie poważnie dotknięty zmianami klimatycznymi. Potrzebujemy bardziej restrykcyjnych uregulowań minimalnych w zakresie efektywności energetycznej budynków, lepszych norm w budownictwie itp. Należy także zapewnić obywatelom lepszy dostęp do informacji dotyczących sprawdzonych rozwiązań oraz dostępności metod, materiałów i dotacji w zakresie renowacji starszych i nowych budynków w celu zmniejszenia zużycia energii oraz lepszego dostosowania ich do zmian temperatury i warunków pogodowych.

4.11 **Budżet UE** — EKES zaleca, by w rocznym budżecie pojawiła się pozycja „adaptacja” w przypadku obszarów polityki, w których konieczne będą natychmiastowe inwestycje (np. energia, badania, rolnictwo, transport, normy budowlane, pomoc w przypadku klęsk żywiołowych, ochrona różnorodności biologicznej, polityka dotycząca zdrowia publicznego itp.) W przyszłych ramach finansowych powinno się przeznaczyć znacznie większą część dostępnych zasobów na programy dotyczące adaptacji do zmian klimatycznych i łagodzenia ich skutków. Państwa członkowskie powinny dokonać podobnych zmian w swoich własnych budżetach krajowych i programach wydatków.

4.12 **Fundusze strukturalne** — W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz IPA (instrument pomocy przedakcesyjnej) istnieją kryteria wspierania projektów związanych ze środowiskiem, lecz nie wspomina się wyraźnie o adaptacji do zmian klimatycznych, natomiast oceny wpływu są często nieadekwatne (wiele projektów w zakresie transportu i energii jest wyraźnie szkodliwych dla środowiska i klimatu). W kolejnych przeglądach tych programów należy przeznaczyć znacznie więcej dostępnych funduszy na środki wspierające łagodzenie zmian klimatycznych i dostosowywanie się do nich.

4.13 **Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) oraz Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR)** powinny włączyć zmiany klimatyczne do swoich procesów budżetowych oraz do swoich kryteriów oceny projektów i programów.

4.14 **Branża ubezpieczeniowa** wyraziła ogromne zainteresowanie zmianami klimatycznymi i w coraz większym stopniu uwzględnia kwestie związane ze zmianami klimatycznymi w swoich decyzjach dotyczących zdarzeń, które jest skłonna ubezpieczać oraz warunków ich ubezpieczenia. UE i jej państwa członkowskie powinny zinstytucjonalizować stały dialog z branżą ubezpieczeniową, aby zapewnić, że sektor ten będzie odgrywał znaczącą rolę w pomocy przedsiębiorstwom i innym podmiotom w dostosowaniu się do zmian klimatycznych.

4.15 **Kraje rozwijające się** — Wiele krajów rozwijających się będzie miało bardziej poważne problemy adaptacyjne niż Europa, a także mniej zasobów, aby sobie z nimi radzić. Niektóre najmniej rozwinięte kraje w bardzo niewielkim stopniu przyczyniły się do powstania problemu zmian klimatycznych, lecz znajdują się wśród najbardziej dotkniętych i ze względu na poszanowanie zasady równości i sprawiedliwości mają w szczególności duże prawo do współpracy i wsparcia. Będą one potrzebowały wsparcia ze strony krajów rozwiniętych, obejmującego zasoby ludzkie, techniczne i finansowe, aby mogły odpowiednio się przystosować. Europa powinna wziąć na siebie wiodącą rolę w dostarczaniu dodatkowych zasobów dla środków adaptacyjnych w ramach własnych zbiorowych i krajowych programów pomocy rozwojowej, a także we wspieraniu międzynarodowej społeczności finansowej w dostosowaniu się do wyzwania, jakim jest adaptacja.

4.16 Niektóre części świata staną się mniej przyjazne dla osiedlania się ludzi (a w skrajnych przypadkach mogą nawet stać się praktycznie niemożliwe do zamieszkania) w wyniku podniesienia się poziomu morza lub ekstremalnych warunków pogodowych. Zmiany klimatyczne mogą wywoływać większą chęć migracji do Europy z innych części świata, a także przemieszczania się ludności w Europie. Agencje rozwoju i inne właściwe resorty rządowe będą musiały być gotowe do pomocy krajom rozwijającym się w rozpoznaniu takich sytuacji w odpowiednim czasie i wspierania ich w planowaniu koniecznych programów delokalizacyjnych.

4.17 Potencjalny wpływ zmian klimatycznych na szczeblu krajowym i lokalnym w Europie, a także prawdopodobne tempo zmian nadal nie zostały jeszcze w pełni zgłębione, w związku z tym konieczne będzie przeprowadzenie dużej liczby dalszych badań i analiz w celu udoskonalenia i dopracowania prognoz. Europejska Agencja Środowiska może odgrywać pomocną rolę jako punkt koordynujący wszystkie badania na ten temat, monitorowanie, analizy i prognozy w tej dziedzinie oraz rozpowszechniający najlepsze dostępne informacje wśród decydentów i innych osób biorących udział w szczegółowej realizacji strategii adaptacyjnych. EKES jest gotowy do odegrania roli w propagowaniu głębszego i bardziej rozpowszechnionego zrozumienia wpływu zmian klimatycznych w różnych częściach Europy oraz koniecznych środków adaptacyjnych.

4.18 Społeczeństwo obywatelskie będzie musiało być głęboko zaangażowane w proces dostosowywania się do zmian klimatycznych. Wspólnoty lokalne, przedsiębiorstwa i inne różnego rodzaju organizacje będą w coraz większym stopniu dotknięte zmianami klimatycznymi i będą musiały zostać zaangażowane w opracowywanie odpowiednich środków zarad-

czych. Różne osoby i organizacje potrzebują lepszego zrozumienia zmian, które już mają miejsce i które prawdopodobnie nastąpią w przyszłości za ich życia, a także za życia ich dzieci. Potrzebują oni również pełniejszego zrozumienia, co będzie dla nich oznaczało Strategie w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych i łagodzenia ich skutków. W coraz większym stopniu wiedza na temat tych kwestii powinna stać się kluczową częścią programów nauczania w ramach edukacji formalnej i nieformalnej.

4.19 EKES podkreśla znaczenie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich poziomach, a także konsumentów i szerokich kręgów społecznych. W pełni popiera zawarte w zielonej księdze propozycje, aby sektorowe grupy robocze z udziałem zainteresowanych stron pomagały w opracowywaniu koniecznych odpowiedzi dotyczących danego sektora. Ważnym zadaniem takich grup będzie opracowanie technik oceny poziomu ryzyka oraz kontrola gotowości oraz przygotowania organizacji i społeczności do odpowiedzi na ekstremalne zdarzenia pogodowe i inne klęski, które mogą stać się poważniejsze i częstsze w miarę postępowania zmian klimatycznych.

4.20 Władze lokalne i regionalne mają do odegrania ważną rolę w koordynacji i stymulowaniu działalności na odpowiadających im szczeblach, a także w mobilizowaniu odpowiedzi i zaangażowania opinii publicznej. Władze publiczne na wszystkich szczeblach mogą także odgrywać kluczową rolę we wskazywaniu drogi postępowania poprzez odpowiednie planowanie swoich własnych budynków i innej zabudowy, a także w ramach swojej polityki przetargowej.

4.21 W zielonej księdze sugeruje się utworzenie europejskiej grupy doradczej ds. adaptacji do zmian klimatycznych z udziałem przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, decydentów politycznych i naukowców, która odgrywałaby rolę grupy ekspertów w trakcie opracowywania strategii. Komitet może poprzeć ideę utworzenia takiej grupy.

4.22 Komitet sugeruje ponadto, by UE rozważyła utworzenie niezależnego organu monitorującego z niezależnym przewodniczącym, odpowiedzialnego za dokonywanie przeglądu postępów całej strategii dotyczącej zmian klimatycznych (zarówno w zakresie adaptacji jak i łagodzenia). Powinien on sporządzać regularne i publicznie dostępne sprawozdania z postępów, a także udzielać wczesnych ostrzeżeń, zgodnie z wymogami sytuacji i jeżeli działania nie będą odpowiadać zobowiązaniom. EKES także zamierza regularnie kontrolować postępy w tej dziedzinie.

Bruksela, 12 grudnia 2007 r.

Przewodniczący  
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego  
Dimitris DIMITRIADIS